

Norsk samfunns-
medisinsk forening
DEN NORSKE LEGEFORENING

Kurs H: Metodekunnskap og kunnskapshåndtering Samfunnsmedisin. Januar – Mars 2026

Arrangør: NORSAM i samarbeid med FHI v/Eva Denison og Rigmor Berg

Kursledere: Eva Denison eva.denison@outlook.com og Rigmor Berg rigmor.berg@fhi.no

Kursbeskrivelse: Kursets overordnede mål er å styrke deltakernes kompetanse i å formulere, finne, forstå og bruke praksisrelevant forskning i samfunnsmedisinsk arbeid. Kurset består av nettmøter, nettkurs, skriftlige innleveringsoppgaver og en fysisk samling. Kurset går over flere uker, der ukene 4-9 består av nettkurs, nettmøter, hjemmeoppgaver og skriftlige innleveringsoppgaver, mens i uke 10 (4.-5. mars) er det 2-dagers fysisk samling på Soria Moria (Oslo).

Læringsmål: Etter gjennomført kurs skal deltakerne

- Ha god kunnskap om kunnskapsbasert praksis
- Ha god kunnskap om relevante kunnskaps- og informasjonsbaser
- Kunne gjøre systematiske søk i vitenskapelige databaser
- Ha kjennskap til og kunne benytte systematiske oversikter i eget arbeid
- Beherske vitenskapelig metodikk ved evaluering av arbeidsstedets eller egne resultater
- Ha kunnskap om analyse og fortolkning av helserelaterte lokale data og data fra sentrale databaser
- Beherske delegering, samhandling og brukermedvirkning
- Beherske planprosesser og gjennomføring av prosjekter i egen virksomhet
- Ha kunnskap om epidemiologisk metode
- Beherske formidling av bred samfunnsmedisinsk kunnskap og være i stand til å veilede og gi råd til samarbeidspartnere, virksomheter, beslutningstakere, befolkningen og media

Timekrav: 50 t (ca. 35 timer hjemmeoppgave – inkludert artikkellesing, nettkurs, nettmøter – og 15 timer fysisk samling)

Frister:

13. februar: Innlevering individuell oppgave

20. februar: Innlevering gruppeoppgave 1

27. februar: Innlevering gruppeoppgave 2

Kursprogram

UKE 4 (19. januar) OPPSTART (NETTMØTE) OG NETTKURS

19. januar kl. 11.30-13.30 Nettmøte på Teams. Innhold: i) Velkommen til kurs og introduksjoner; ii) Gjennomgang av kursinnhold og frister; iii) Innføring i metodekunnskap, kunnskapshåndtering og kunnskapsbasert praksis; iv) Innføring i litteratursøk; v) Gruppeplanlegging (gruppene møtes og blir kjent).

Resten av uke 4: E-læringskurs i kunnskapsbasert praksis med individuell hjemmeoppgave (se beskrivelse av hjemmeoppgave i vedlegg 1).

UKE 4-7 (19. januar-13. februar) NETTKURS OG INDIVIDUELL OPPGAVE

E-læringskurs i kunnskapsbasert praksis med hjemmeoppgave (se beskrivelse av hjemmeoppgave i vedlegg 1). Les artikkel av Magnus (2016) 'Epidemiologi på nye måter' og artikkel av Vågan (2016) 'Brukermedvirkning og mestring' (se litteraturliste nedenfor). Innlevering av individuell oppgave sendes til Eva Denison senest 13. februar.

UKE 8-9 (16.-27. februar) NETTMØTER OG GRUPPEARBEID

Hver gruppe har ett eller flere nettmøter/virtuelle møter der de diskuterer og arbeider med gruppeoppgavene 1 og 2 (se beskrivelse av hjemmeoppgaver i vedlegg 1). Innlevering av gruppeoppgave 1 sendes til Eva Denison senest 20. februar, og gruppeoppgave 2 senest 27. februar.

UKE 10 (4.-5. mars) SAMLING

Fysisk samling. Sted: Soria Moria. Program for de to dagene fins på neste side (side 3).

Litteraturliste

Magnus P. (2016) 'Epidemiologi på nye måter'. Tidsskr Nor Lægeforen, 11(136): 979

Vågan A, Skirbekk H. (2016) 'Brukermedvirkning og mestring'. Uniped, 39(4): 316–329

PROGRAM FOR SAMLING 4.-5. mars (Soria Moria)

Dag 1: onsdag 4. mars

- 09.00-09.30 Felles informasjon, introduksjon til samlingen (Berg)
- 09.30-09.45 Tilbakemelding på individuelle hjemmeoppg. og gruppeoppg. 1 (Denison)
- 09.45-10.00 Pause
- 10.00-11.00 Forelesning med oppg.: Forskningsspørsmål, studiedesign (Berg)
- 11.00-11.15 Pause
- 11.15-12.00 Informasjon om Helsebiblioteket (Irene Wiik Langengen)
- 12.00-13.00 Lunsj og mingling
- 13.00-14.30 Forelesning med oppg.: Kunnskapsbaser, litteratursøk (Ingvild Kirkehei)
- 14.30-15.00 Pause
- 15.00-16.15 Forelesning med oppg.: Metodisk kvalitetsvurdering av primærstudier (Berg)
- 16.30-17.15 Fellesforelesning med Kurs B og I. Tema og foreleser ikke besluttet
- 19.00- Middag (Soria Moria)

Dag 2: torsdag 5. mars

- 08.30-09.00 Gjennomgang av dag 1 (Berg)
- 09.00-09.30 Forts.: Metodisk kvalitetsvurdering av primærstudier (Berg)
- 09.30-09.45 Pause
- 09.45-10.30 Implementering – kunnskaps- og beslutningsstøtte for kommunene (Maria Bjerk)
- 10.30-10.45 Pause
- 10.45-11.30 Gjennomgang av gruppeoppg. 2: kritisk vurdering av en kunnskapsoppsummering (Berg & Denison)
- 11.30-12.30 Lunsj og mingling
- 12.30-13.00 Forts.: Gjennomgang av gruppeoppg. 2 (Berg & Denison)
- 13.00-13.30 Forelesning med oppg.: Analysere og forstå data, metaanalyser (Denison)
- 13.30-13.45 Pause
- 13.45-14.30 Forts.: Analysere og forstå data, metaanalyser (Denison)
- 14.30-15.00 Avslutning og hjemreise

[PS. Det er noen flere pauser enn de som er oppført]

Vedlegg 1: Veiledning til hjemmeoppgave i Kurs H

Det er to hensikter med hjemmeoppgaven:

1. At du skal *forberede* deg til kurssamlingen gjennom å jobbe med et aktuelt tema med hjelp av E-læringskurs i kunnskapsbasert praksis og de kunnskaper du allerede har om forskningsmetode og kunnskapshåndtering.
2. At du aktivt skal *utvikle ferdigheter* basert på innholdet i Kurs H som hjelper deg systematisk å finne, kritisk vurdere og bruke kunnskap i ditt arbeid.

Hjemmeoppgaven har to deler: en individuell oppgave og en gruppeoppgave.

I) Individuell hjemmeoppgave

Individuell hjemmeoppgave, del 1: Formulere eget praksisspørsmål og koble til studiedesign

Ta Kurs 1 og 2 i E-læringskurset i kunnskapsbasert praksis:

<https://www.helsebiblioteket.no/kunnskapsbasert-praksis/e-laeringskurs>. Dette bør gjøres før nettmøtet 19. januar.

Deretter, velg et tema som er relevant og aktuelt for deg i ditt arbeid innen samfunnsmedisin. Tenk igjennom hvilken type *kjernespørsmål/fokus* det er: Prevalens, etiologi, diagnostikk, effekt, prognose, eller erfaringer/opplevelser. Formuler så nøye som du kan hva du ønsker å vite om temaet. Tips: Prøv å formulere dette iht. spørsmålets kjerneelementer. F.eks., hvis det er et spørsmål om effekt (det er det enkleste når det gjelder denne oppgaven, så de fleste av dere vil kanskje velge det), formuler spørsmålet ditt som et PICO-spørsmål*. Tenk også på hvilke studiedesign som ville være best egnet til å svare på ditt spørsmål. Skriv ned hva du gjorde og hva du kom fram til.

Hvis du føler at du står fast, ikke nøl med å kontakte kursleder Eva Denison

eva.denison@outlook.com. Vi er her for å hjelpe!

* Det kan være aktuelt med andre format for spørsmålet enn PICO, avhengig av kjernes spørsmålet. Vanlige andre format er: 1) for etiologi og prognose: PEO (Population, Exposure, Outcome); PECO (Population, Exposure, Comparison, Outcome); 2) for prevalens: PIO (Population, Interest, Outcome); 3) for erfaringer/opplevelser: SPICE (Setting, Perspective, Intervention, Comparison and Evaluation); 4) for diagnostikk: PIRO (Population, Index test, Reference test, Outcome).

Individuell hjemmeoppgave, del 2: Koble eget praksisspørsmål til søkestrategi

Ta Kurs 3 i E-læringskurset i kunnskapsbasert praksis. Se videoene om søk Del 1 som du finner her <https://myfriendpico.wordpress.com/> Formuler deretter en søkestrategi for spørsmålet ditt. Bruk søkestrategien i en eller flere elektroniske litteraturdatabaser og finn

a) en primærstudie som ser ut til å svare på ditt spørsmål og som har det studiedesignet du valgte, og b) en systematisk oversikt (kunnskapsoppsummering/litteraturstudie) som helt eller delvis svarer på spørsmålet ditt. Skriv ned hva du gjorde og hva du kom fram til.

Individuell hjemmeoppgave, del 3: Kritisk vurdering av primærstudie

Ta Kurs 4 a og b i E-læringskurset i kunnskapsbasert praksis. Finn ut hvilken sjekkliste du bør bruke på din primærstudie basert på studiedesign og gjør en kritisk vurdering av studien. Skriv ned hva du gjorde og hva du kom fram til. (Når det gjelder kritisk vurdering av en kunnskapsoppsummering/systematisk oversikt, se Gruppeoppgave ii).

Individuell hjemmeoppgave, del 4: Anvendelse og evaluering

Ta Kurs 5 i E-læringskurset i kunnskapsbasert praksis. Se også modul 5 (Anvende) som dere finner her <https://www.helsebiblioteket.no/kunnskapsbasert-praksis/anvende> og modul 6 (Evaluere) som er her <https://www.helsebiblioteket.no/kunnskapsbasert-praksis/evaluere-praksis> Tenk igjennom hvilke ressurser og hindringer for å anvende forskningsbasert kunnskap som finnes i din virksomhet. Beskriv kort hvilke muligheter du har å fremme at din virksomhet jobber kunnskapsbasert. Beskriv et eksempel på en audit (med alle trinn) som ville være relevant å gjennomføre i din virksomhet, med kobling til spørsmålet du jobber med i hjemmeoppgaven.

Vi ønsker at du sender inn din dokumentasjon av det du har gjort i den individuelle delen av hjemmeoppgaven senest den 13. februar til eva.denison@outlook.com. Dette er en del av innleveringen for å få godkjent kurset. Etter innlevering vil du motta tilbakemelding på det du har gjort med hjemmeoppgaven så langt.

II) Gruppeoppgave

Kursdeltakerne vil bli delt inn i grupper (ca. 5-6 deltakere i hver gruppe) og hver gruppe vil møtes digitalt ved ca. to anledninger for å løse gruppeoppgaver. Dere bes gjennomføre møtene i ukene 8-9. Gruppene organiserer selv tidspunkt for møtene og hvilke digitale verktøy de vil benytte (Teams, Zoom, osv.). En gruppeleder for hver gruppe vil bli bestemt av kursansvarlig (Norsam).

i) Diskusjon og oppsummering av individuell oppgave del 1-4

Hver deltaker sender i forkant av gruppemøtet inn en kort oppsummering av sin oppgave del 1-4 til gruppeleder. Oppsummeringen skal beskrive: kjernespørsmålet, forskningsspørsmålet, søkestrategi og -termer, en primærstudie og en systematisk oversikt funnet i litteratursøket, resultat av kritisk vurdering av primærstudien, samt muligheter å fremme kunnskapsbasert praksis i virksomheten. Gruppeleder eller deltakerne presenterer kort deltakernes oppgaver for gruppen i møtet.

Hver deltaker forbereder og gir et kort muntlig innlegg som belyser ett eller flere elementer fra sin individuelle oppgave del 1-4 som vedkommende ønsker å jobbe videre med og forbedre. Etter å ha hørt alle innleggene diskuterer og prioriterer gruppen 1-2 elementer de mener er viktigst å jobbe videre med (på kurssamlingen) fra del 1-4 av oppgaven. Gruppeleder oppsummerer diskusjonen og sender et kort referat til eva.denison@outlook.com senest 20. februar. Dette vil gi kurslederne mulighet til å spisse innholdet i kurssamlingen opp mot gruppenes behov.

ii) Kritisk vurdering av en systematisk oversikt

Hver deltaker leser i forkant av gruppemøtet gjennom en systematisk oversikt som dere får tilsendt av kurslederne (Mousavi et al. 2023. Comparing the effectiveness of metformin with lifestyle modification for the primary prevention of type II diabetes: a systematic review and meta-analysis). I møtet utfører gruppen i fellesskap en kritisk vurdering av oversikten med sjekklisten for systematiske oversikter. Gruppen diskuterer og vurderer hvert element i sjekklisten, og kommer så til enighet om vurderingen av hvert element (konsensus). Sjekklisten for systematiske oversikter finner dere her:

<https://www.helsebiblioteket.no/innhold/artikler/kunnskapsbasert-praksis/kunnskapsbasertpraksis.no#4kritisk-vurdering-41-sjekklister>

Gruppeleder oppsummerer vurderingen, samt ev. metodeaspekter som oppleves vanskelige å vurdere, f.eks. litteratursøk eller metaanalyse. (Dette vil gi kurslederne mulighet til å spisse innholdet i kurssamlingen opp mot gruppenes behov.). Gruppeleder sender oppsummeringen av vurderingen (med alle elementer beskrevet) og et kort referat til eva.denison@outlook.com senest 27. februar.

Vi går gjennom oversikten og kritisk vurdering av den 'med fasit' på kurssamlingen.